

Α
Ν
Ο
Ν
Η

ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ

Τ
1' 71

Ο Ανοιξιακός Τραγουδὶ Τοῦ Ἐβρου καὶ Τοῦ Αἰγαίου

Ὁ Ἐβρος τραγουδεῖ τάνοιξιάτικόν του τραγοῦδι, ἓνα τραγοῦδι καμωμένο ἀπὸ τάλαιφρά κύματά του—σάν δαντέλλα κυπριώτικη— ἀπὸ τὸ θρόισμα τῶν ἰτιῶν του, ποὺ τοῦ ζώνουν τὶς ὄχθες του κι' ἀπὸ τὸ βούισμα τῶν μελισσῶν. Τάηδόνια, παίρνοντάς το ἀπὸ στόμα σὲ στόμα τὸ χύνουν μελωδικὸ καὶ νοσταλγικὸ ἀνάμεσα στὰ παχειὰ φυλλώματα τῶν ἰτιῶν καὶ σάν ἀλυσίδα τὸ κατεβάζουν ἀπὸ τὶς ψηλὲς βουνοκορφές καὶ τὰ φαράγγια, κάτω στὰ θαλασσινὰ ἀκρογιάλια τοῦ Αἰγαίου, ὅπου μεθυστικά σκάνει καὶ μαγικά, ἢ τρίλλια τοῦ μεθυσμένου ἀπὸ χαρὰ ἀηδονιοῦ, ἀνάμεσα σὲ βραγιές καὶ τὶς καλαμιές, ποὺ σχηματίζουν οἱ ἐκβολές του, ὅπου τὸ κύμα ἀνακατώνεται ὀρμητικὸ μὲ τὰ θολὰ νερά τῶν τεσσάρων ποταμῶν τῆς Θράκης.

Ἡ ἀνοιξὴ ἔδωκε στὴ γῆ ντυμασιά πού ξετρελλαίνει. Ὁ θρακιώτικος κάμπος μοσχομυρίζει καταπράσινος κι' ἀπέραντος σάν ἐρημιά καὶ τερπνός σάν παράδεισος. Τὰ πικνὰ δάση καὶ τὰπάτητα ρουμάνια τῆς γῆς αὐτῆς τοῦ Ὀρφέα, ἀντηχοῦν μὲ τὸ κελάδημα τῶν πουλιῶν. Τάγρίμια, πετοῦν καὶ ὑψώνονται σὲ ὕψη ἀφθαστα καὶ ζυγίζονται καὶ χαμηλώνουν καὶ ξαναὑψώνονται γεμάτα ἀνοιξιάτικη ἀνάσα. Καὶ τὰ ζαρκάδια βόσκουν στὰ πλούσια δασὰ λειβάδια καὶ ρουμάνια, ποὺ τὰ πικνώνει ἡ ὕγρασία κι' ὁ καθαρὸς ἀέρας πού μοσχομυρίζει θάλασσα καὶ βουνό. Κι' ὁ Ἐβρος χιλιόχρονος τραγουδεῖ:

«Ἀπὸ τότε πού εἶμαι καὶ τρέχω στὴ φειδωτὴ μου κοίτη, κατεβάζοντας τὸ κύμα στὰ νερά τοῦ Αἰγαίου, εἶδα τ' ἀνθρώπινα μίση καὶ τὴν κακία νάνάβουν καὶ νὰ σβύνουν χιλιάδες φορὲς μέσα στοὺς θρακιώτικους κάμπους. Ἄκουσα καὶ τὸ ἥμερο τραγοῦδι τῆς ἀγάπης καὶ ῥίγησα ἀπὸ τὸ φλογερὸ μήνυμα τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ θυμοῦ τῶν ἄγριων λαῶν, ποὺ χύνοντας τὸ μένος τους, ἔσβυναν τὴ γαλήνια ζωὴ ἐδῶ σὲς ὄχθες μου, καὶ τὸ τραγοῦδι τῶν πουλιῶν καὶ τὸ θρόισμα τῶν ἰτιῶν μου.



»Είδα να περνούν, σαν λύκων κοπάδια, στρατιές κι όρδες βάρβαρες και το γλυκόστομο τραγουδι του Όρφέα να σβύνη και να φεύγη την πηγή του στα μαυροθαλασσίτικα περιγιάλια της θάλασσας της κυματούσας και της άγριεμένης, το παίγνιο των ανέμων, όπου το κύμα ζώνεται και ξεζώνεται και θεώροτο ανεβαίνει και μαλακώνει και ημερεύει και γλύφει, σαν τη γλώσσα γαλημένου φειδιού, τάκρογιαλία.

»Τά νερά μου μυριάδες μυριάδων κορμιά πνίγοντας, κατέβασαν στο Αιγαίο, στις έκβολές μου. Τά κύματά μου σκέπασαν χιλιάδες κουφάρια, παίρνοντας τον ύστερο βάρβαρο άνασσαμό τους. Είδα μπόρες, είδα ημέρωσες και γαληνέματα. Και μέσ' απ' όλα τά φριχτά μηνύματα, μέσ' απ' τις καταστροφές και τά συντριμμία, έγω στέγω και σέρνω τό ρέμα μου να ίστωρώ τά χαλάσματα, να ίστωρώ τις μάνιτες των ανθρώπων.

»Πέρα έδώ—άνατολικά—έπαψε τώρα ν' ακούγεται ή μουσική φωνή ενός λαού, που χιλιάδες χρόνια στάθηκε σιμά μου, που μου χάρισε τόνονά μου και μου μίλησε ήδονικά κι' απλώθηκε δουλευτής κάτω από τους ήσκιους των Ιτιών μου. Δέν ακούγεται πιά ή νοσταλγική γλώσσα των μουσικών και των τραγουδιάνων του. Δέν άντηχά τό σουράβλι του βοσκου και της βοσκοπούλας τό έρωτικό παραλήρημα και των τραυτιδίων τάναστενάρια.

»Τώρα βάρβαρη ίαχη και άγαρινά μιλήματα ακούονται μόνο, και μέτρα βλάσφημα ύψώνονται στον άέρα. Και μένα τό τραγουδι μου έγινε θρήνος και κλάμα τό νυχτερινό κύλιγμα στάκρογιαλία της Τουρκεμένης Αίνος.

»Κι' όταν άφουγκράζωμαι μονάχα τά παλιά γνώριμα μουσικά μιλήματα στη δεξιά μου όχη, τότε άναγαλλιάζω και κυλώ με την παρήγορη συλλογή των περασμένων και την έλπιδα των μελλούμενων. Και όμως και πάλι έλάτε να τραγουδήσουμε την άνοιξη, που ή ψυχή άναγαλλιάζει».

Κι ό Έβρος κυλά άδιάκοπα και τό Αιγαίο τον καταπίνει αλώνια.

Και τό Αιγαίο άπαντά στο παράπλο τό Έβρου:

«Συ ποτάμι αιώνιο, που χύνεις τά νερά σου στο κύμα μου και θολά τά κατεβάσεις από τό Σκόμιου τις νεροάρμεις και τά χιόνια της Ροδόπης και σχίζοντας κι' άβλακώνοντας την πλούσια γη της Θράκης, άνταμώνεις τις θυγατέρες σου, την όρητικιά Άρδα και την Έργενα τη σιγαλή, την Άρδα από τάπάτητα της Ροδόπης φαράγια και την Έργενα από της Στράντζας τά παρθένα βουνά και τον γιό σου τον άγριο Τούτζα, που κατεβαίνει μέσ' από της Μοισίας τά χιονοσκεπασμένα ρουμάνια, συ ό τετραπόταμος Έβρος, μη θρηνεΐς.

»Έγω που καταπίνω των αίωνων τά φαρμάκια και τάκρογιαλία μου ρουφούν τό δηλητήριό σας, τώρα νοιώθω τη χαρά της ζωής, τώρα νοιώθω τον πόθο της άνοιξιας.

»Νά ό Όρφέας ύψώνει τό τραγουδι του για την καυχησιά, ότι είναι ό πιο γλυκόφωνος, ύμνωδει και ό Θεμόρας ό τιμωρημένος από τις

Μοῦσες να χάση τη φωνή του και τό τραγουδι κι' ό Διόνυσος στήνει τό χορό του τό βακχικό.

»Η άνοιξη είναι ώραία. Η θάλασσα γαλήνεψε και ήμέρεψε, όπως ήμερώνουν και γαληνεύουν οι θυμοι και τά πάθη των ανθρώπων, δυνας ό θυμός περάσει. Τά πουλιά κελάδησαν, τάηδόνι ύψωσε τό μελωδικό του τραγουδι, τό χελιδόνι τιτίβισε, τό γοργό φλόσσο λόγο του, ό πελαργός προσπερώνοντας πελάγη και βουνά μάζεψε τό φτερό του και στάθηκε πάνω στην ύψηλή κάμινο του τρίπατου σπιτιού, που σηκώνεται πάνω από τη γη με την τέχνη του λαϊκού αρχιτέκτονα—και χτύπησε τη μήτη του διαλαλώντας χαρούμενα τον έρχομό του. Τό καρβάι τρικάρτο ύψωσε πανί και τό τραγουδι σκαστό του ναύτη ναουρίζει τον καρaboκώρη, που πάει κατάίσα, γιομάτος έλπιδα, να μη τό μογάζει της Έλλης για την Κόζηκο. Και τραγουδεί ό ναύτης άνοιξιάτικα:

Που πās κατά την Αίνο
Τράβα κουπί γιαλό—
Τη μάνα μου χαιρέτα
Πέστης της παρακαλώ,

Ταχιά θάμαι στη Μάκρη
κι' απε στο Πόρτο Λάγο,
την Κεριακή γυρίζω
στης Αίνος τό λιμάνι,

Που σβόνουν τά ποτάμια της Θράκης τά μεγάλα
ή Άρδα κι' ή Μορίτσα κι' Έργενα κι' ή Τούτζα
και φέρνανε την άνοιξη και την καλοκαιρία.

Είμαι ή φωνή του Αιγαίου που άντηχέ άνοιξιάτικη και δροσερή. Χαρά πλημμυρίζει τά στήθεια μου και φουσκώνει τό κύμα παιγνιδιάρικο και ζωηρό και τά περιγιάλια μου βοούν από τό μελισσιού τό βούϊσμα, που βόσκει τό μέλι και τό μένα, τώρα, που ή φύση άνοθοφορεί.

Κιό άγελαδάρης νάτος,
Βαρεί την τρομπέτα
ό άγελαδάρης
καλεί τό κοπάδι
να πάη (στη) βοσκή
να πάη στο λιβάδι.

Και με την άγκλίτσα,
πά σένα ποδάρι
στεκάμενος, σπρώχνει
ώ ω ω με φωνές
την άγελαρία.

Φορεί τό ταγάρι
ό άγελαδάρης
στον ώμο γιομάτο
ψωμί μελαπό
κρομμύδι κελιά.

Και να τό κοπάδι
για δέτε πως πάει
γκλάν γκλάν τά κουδούνια
χτυπούν πανωτά
γκλάν γκλάν δυνατά.

Και τό κοπάδι πάει να βοσκήση στο πράσινο λιβάδι. Άκολουθεί ό Μοῦργος μαῦρος με άσπρες βοῦλες.

Κι ή βοσκοπούλα τραβί ίσια τον έσπερινο να γεμίση στο πηγάδι τη στάμνα της—ένα πληθος κοπέλλες με χάχανα και βοές. Και σαν Ταναγραΐτες κόρες με τό σταμνί στο κεφάλι γυρίζει από τό ύδρεμα φλουρώντας και σκορπώντας τάργυροχο γέλιο, τό γέλιο της χαράς, της φουντωμένης έρωτικού πόθου, ένώ τά στήθεια, σαν κυδώνια— όπως θάλεγε ό Λουκιανός— άνεβοκατεβαίνουν στο λυγρό περπάτημά της.

Κι ό αγρότης θράξ, που προσμένει ή γη να καρπίση με τό λυώσιμο του χιονιού και τό άνθισμα της πλούσιας θρακιώτικης γης, στεκάμενος στη δημοσία νοιώθει τά στήθεια του να φουσκώνουν, νοιώθει να τον ζώνη ό ύμερος και να θολώνη τό μάτι του από άγάπη. Τό βράδυ πηδώντας τό φράχτη τον άγκαθατώ, θα έπιχειρήση να καταχτήση την άδάμαστη κοπέλλα, που την καταφλογίζει ό άνοιξιάτικος χυμός της άγάπης.

Κι' ό κάμπος πλούσιος, από τη βλάστηση, που με τό πράσινο σε άποχρώσεις μοιάζει με ταπί της άνατολής ιστορημένο από χέρι επίδειξιο τεχνήτρας. Οι παπαρόνες, σαν τούρκικα φέσια ύψώνουν τό άνάστημά τους μυριάδες μυριάδων. Τό χαμομήλι στρώμα πλούσιο και τά λουλούδια του Θεου σε χιλίες άποχρώσεις—ένα μπουκέτο τέχνης άφταστο.

Κι' οι ζέφυροι φθάνουν από τό Αιγαίο και ή Μαύρη Θάλασσα, σαν παρθένα τώρα, ντροπαλή δροσίζει με τό ροδίνο της φύσημα, στέλνοντας τό ήμερο και μαλακό.

»Η Θράκη απ' άκρη σ' άκρη άνθει. Η όμορφιά της σκορπά τη χαρά και εύχαρίστηση. Τό μάτι θέλγεται, τό στήθος άναπνεύει εύχάριστα και τό άφτί ήδονίζεται με τό μυρίστομο κελάθημα των πουλιών.

Μύριες θωριές τάνοιξιάτικα λουλούδια άνθοουν και στολίζουν τον κάμπο.

Τό λελέκι έστησε τη φωλιά του και τό χελιδόνι ψαλιδίζει με τη γλωσσίσσα του, τοιμάζοντας τη νέα του γωνιά. Τάηδόνι έαπολνά τό γάργορο μοναδικό τραγουδι του.

«Θράκη, τόποι που μου κάνετε τη ζωή παράδεισο και την ήδονή της ζωής βουνό. Σε τραγουδώ, σε τραγουδώ, έγω τάηδόνι, ό βασιλιάς της άριας και της τρίλλιας, ό μοναδικός τεχνίτης του τραγουδιού».

